

ŞAHAP ALTUNHAN'A CEVAP

Cem Tecimer*

Şahap Altunhan, 27 Mart 2025 günü bana bir e-posta ile ulaşarak, daha evvel [anayasa.gen.tr](http://www.anayasa.gen.tr) sitesinde yayınlamış olduğum "Süleyman Paşa'nın Kanun-i Esasi Müsveddesi" başlıklı yazım¹ hakkında bir yazı kaleme aldığını iletti. "Dr. Cem Tecimer'in Süleyman Paşa'nın Kanun-i Esasi Müsveddesi Yazısına Yanlış-Doğru Cetveli Koymak yahut Advanced Olarak Belirttiği Osmanlı Türkçesi Seviyesini Yeniden Düşünmek" başlıklı bu yazısında² Altunhan, benim daha evvelki tarihli bir yazımda³ kullandığım formatı büyük ölçüde benimseyerek, Süleyman Paşa'nın Kanun-i Esasi müsveddesini Latinize ettiğim metne bir "yanlış-doğru cetveli" koymuş.

---

* Harvard Üniversitesi Hukuk Fakültesinde doktora sonrası araştırmacı.

¹ Cem Tecimer, "Süleyman Paşa'nın Kanun-i Esasi Müsveddesi", <https://www.anayasa.gen.tr/tecimer-7.pdf> (Yayın Tarihi: 25 Mart 2025).

² Şahap Altunhan, "Dr. Cem Tecimer'in Süleyman Paşa'nın Kanun-i Esasi Müsveddesi Yazısına Yanlış-Doğru Cetveli Koymak yahut Advanced Olarak Belirttiği Osmanlı Türkçesi Seviyesini Yeniden Düşünmek", <https://www.hukukihaber.net/dr-cem-tecimerin-suleyman-pasanin-kanun-i-esasi-musveddesi-yazisina-yanlis-dogru-cetveli-koymak1-yahut-advanced-olarak-belirttiği-osmanli-turkcesi-seviyesini2-yeniden-dusunmek> (Yayın Tarihi: 27 Mart 2025) (dipnotlar ihmal edilmiştir).

³ Bkz. Cem Tecimer, "Erdoğan Teziç'in Anayasa Hukuku Kitabına Yanlış-Doğru Cetveli Koymak", <https://anayasa.gen.tr/tecimer-6.pdf> (Yayın Tarihi: 28 Şubat 2025).

Yazı özü itibariyle yirmi iki satırdan ibaret bir cetvelde sol sütunda benim “yanlış”ıma, sağ sütunda ise yazarın “doğru” olarak telakki ettiği kısma yer vermiş. Yazarın üç temel iddiası var:

- (1) Altunhan’a göre ben, izafet kesresi meselesinde uzun ünlüden sonra “y” yer alması gerektiğini bilmiyor ve sözgelimi “vükela-yı devlet” yerine hatalı olarak “vükela-i devlet” yazıyorum⁴. Nitekim Altunhan’ın tespit ettiği “yanlışların” kahir ekseriyeti bunlar.
- (2) Altunhan’a göre ben, özne ve nesne farkını da yani ism-i fail, ism-i meful ayrımını da bilmiyorum. Altunhan bu meyanda şöyle yazıyor: “Ayrıca basit bir ism-i meful olan ve ‘ittihâm olunan’ manasındaki ‘müttehem’i, metnin bağlamından açıkça anlaşılmasına rağmen iki ayrı yerde ‘müttehim’ şeklinde okumuştur”⁵. Altunhan, “müttehem”i “müttehim” olarak okumamın yanlış olduğu iddiasını bir yerde daha dermeyan ederken şöyle yazıyor: “Metindeki ibare ‘müttehem’i şeklinde okunur. Fâil-mef’ûl kavramlarını bilenenlerin bu hatayı yapması mümkün değildir”⁶.
- (3) Bunlardan yola çıkan Altunhan, eski yazıya hâkim olmadığım, bu sebeple de eski yazıya hâkim olduğumu iddia ettiğim akademik profilim sebebiyle “akademik ahlâk ile bağdaşma[yan]”⁷ bir hareket içinde olduğumu söylüyor ve devam ediyor: “Bir sâhada yetkinlik iddiasında bulunurken bağa destursuz girilmemelidir”⁸.

Akademik ahlakımı sorgulayan ve bu yönüyle *ad hominem* safsatasına müracaat eden yazarın bu üçüncü iddiasına cevap vermeyeceğim. Bu iddianın nezaket ve daha önemlisi akademik hakkaniyet derecesini okurun insafına bırakırım. Ben bu kısa yazıda somut önermeler içeren ilk iki iddiaya cevap vereceğim.

Bu iki iddiaya cevap vermeden evvel de şunu belirtmem gerekir. Altunhan’ın yazısı gerçekten de benim dikkatsizliğimden

---

⁴ Altunhan, *op. cit.*

⁵ *Ibid.*

⁶ *Ibid.* (dipnotlar ihmal edilmiştir).

⁷ *Ibid.*

⁸ *Ibid.* (dipnot ihmal edilmiştir).

kaynaklanan hatalardan bazılarını tespit edebilmiştir: meselâ bir yerde vükela kelimesini okumayı tamamen unutmuşum. Bir yerde r harfini okumayı atlamışım. Başka bir yerde devlet-i aliyye yerine devlet-i Osmaniye demişim, zira gözüm hemen evvelki devlet-i Osmaniye tabirine yeniden kaymış ve dikkatsizliğim sonucu aliyye yerine Osmaniye'yi okumuşum. Fıkraat yazarken harflerde takdim tehir yapmışım. Yani a ve r harflerinin yerini karıştırmışım.

Bu yönüyle—ve *ad hominem* tarafı bir kenara bırakılacak olursa—Altunhan'ın yazısı benim yazımla ilgilenen ve benim de kendisine katıldığım dikkat yanlışları bakımından onu daha güçlü hâle getiren bir yazı. Benim yazdıklarımı takip eden bir okurum beni imla hatalarından kurtaran bir yazı yazmışsa bunlar sebebiyle Altunhan'a ancak teşekkür edebilirim. Zaten kendisine bu minvalde bir teşekkür e-postası da gönderdim.

Buna mukabil, Altunhan'ın yazısında yer verdiği “yanlış”ların ekseriyeti yanlış değil ve yazı bu yönüyle okurunu yanılttığı gibi belki de müstakil bir yanlış-doğru cetvelini hak ediyor. Pek çok yanıltıcı husus arasından, bu yazı bakımından, sadece yukarıda saydığım (1) ve (2) numaralı iddialara cevap vermekle yetineceğim.

- (1) Evvela, izafet kesresi meselesi. Altunhan, sözgelimi “vükela-yı devlet” değil de “vükela-i devlet”, “icra-yı ahkâm-ı şeriye” değil de “icra-i ahkâm-ı şeriye” yazdığım için ve buna benzer pek çok örnek göstererek hataya düştüğümü söylüyor. Oysa ben bunların yanlış olduğunu kabul etmiyorum. Altunhan'ın savı burada şöyle temel ve hatalı bir ön kabulden hareket ediyor: herkesin üzerinde ittifak ettiği bir transkripsiyon konvansiyonu var ve Tecimer bunu bilmiyor. Oysa sıkı sıkıya bağlı kalmak mecburiyetinde olduğum bir transkripsiyon konvansiyonu olmadığı gibi bu konvansiyondan bilinçli bir tercihle ayrılmayı yeğliyorum.

Yeni yazıyla yazarken de meselâ Türk Dil Kurumunun imlâ kılavuzuyla kendimi çoğu kez bağlı hissetmiyorum (işbu cümlenin kendisinde olduğu gibi), nerede kaldı ki Türkçeyi Türkçeye aktarırken tarih ve edebiyat fakültelerinde talebeye

öğretilen konvansiyonlarla kendimi merbut hissedeyim! Anekdotal gözlemime dayanarak söyleyebilirim ki bazen Türk dili ve edebiyatı ile tarih bölümlerinde tahsil görmüş olanlar kendilerine öğretilen transkripsiyon konvansiyonlarını dokunulmaz ve kendisinden sapılamaz bağitlar olarak görüyorlar. Ben böyle düşünmüyor ve optik/estetik ve telaffuz kolaylığı gibi sebeplerle transkripsiyonlarımda ekseri bu y'yi kullanmayabiliyorum. Süleyman Paşa'nın müsveddesini Latinize ederken de bilinçli bir şekilde bu y'lerden sarfınazar ettim. Altunhan'ın "yanlış" olarak tespit ettiği pek çok husus böylece boşa düşüyor. Özü itibariyle Altunhan şunu demek istiyor olabilir: Tecimer, benim ve pek çoklarının kullandığı transkripsiyon konvansiyonuna uymuyor. Elhak uymuyorum, böyle bir mecburiyetim ve niyetim olmadığını da arz edeyim. Kaldı ki, Altunhan, y'leri bilinçli olarak Latinize etmememi bir yanlış olarak görüyorsa, kendi içinde tutarlı olabilmek için 22 satır değil belki 122 satırlık bir yanlış-doğru cetveli hazırlamalı idi: zira ben standart transkripsiyon konvansiyonlarından başka birçok hususta da ayrılıyorum: mesela "Mebusan reislerini kendileri intihap ederler" yazmışım⁹. Altunhan'ın mantığı ile gidilecek olsa, bu transkripsiyonumda da pek çok hata olması ve yazarın bunları da listelemesi gerekirdi: peltek s'yi göstermemişim, intihap deyip ne a'yı uzatmışım, ne de b'yi olduğu gibi bırakmışım (p'ye çevirmişim), ne de iderler demişim. Hasılı, şu hâliyle Altunhan'ın teşhis ettiğini iddia ettiği "yanlış"ların kahir ekseriyeti, işbu yazımdaki yeni harflerle imlâmı ele alıp, Türk Dil Kurumu imlâ kılavuzu ile mukayese edip, şunlar şunlar yanlış demeye benziyor. İyi güzel, fakat ben Türk Dil Kurumu imlâ kılavuzunu kendisinden sapılmaz bir otorite olarak görmüyorum ki. Benzer şekilde, Altunhan'ın belli ki bağlı olduğu yahut olduğunu düşündüğü bir transkripsiyon metodu var ve ben kendimi o metottan, hele ki genel bir kitleye hitap eden ve hukuka müteallik yazılarım bakımından, vareste tutuyorum. Bu sebeple bu kabilden teşhis edilen "yanlışlar" benim indimde yanlış değildir.

---

⁹ Tecimer, "Süleyman Paşa'nın Kanun-i Esasi Müsveddesi", *op. cit.*, s.6.

(2) Saniyen, yazar özne ve nesneyi birbirine karıştırdığımı, böylesi basit bir hataya dahi düşebildiğimi iddia ediyor ve buna örnek olarak da ism-i fail ile ism-i meful olan “müttehim” ile “müttehem” kelimelerini birbirine karıştırdığımdan bahsediyor¹⁰. Yazara göre, meselâ 13. ve 14. maddeleri Latinize ederken metnin bağlamından “müttehim”in “müttehem” olduğunu çıkarmam icap etmeliydi¹¹. Yazara göre itham eden, suçlayan manasındaki özne “müttehim” yerine, ism-i meful olan ve suçlanan manasına gelen “müttehem” kelimesini tercih etmeliydim ve bunu yapmayarak hataya düştüm¹². Yazar bu “yanlışımın” belki de fahiş hata derecesine vardığını düşünüyor olacak ki bu hususu yazısında iki ayrı yerde zikrediyor ve “[f]âil-mef’ûl kavramlarını bilenlerin bu hatayı yapması mümkün değildir” diye yazıyor¹³. Hâlbuki Altunhan’ın kendisi hataya düşmüş: eski yazıda ve dilde müttehim ve müttehem ibareleri zaman zaman müteradif olarak kullanılır ve kullanılmıştır da. Bunun için farklı kaynaklar arasından meselâ Kubbealtı Lugatine müracaat edilebilir (bkz. <https://lugatim.com/s/m%C3%BCttehim>). Müttehim kelimesi, bu sebeple, eski dilde müttehem manasında da kullanılır ve suçlayıcı değil suçlanıcı da pekâlâ ifade edebilir. Yazar bu nüansı nazar-ı dikkate almadan beni hataya düşmekle tenkit ediyor. Oysa mabeyn başkâtipliği yapmış ve dolayısıyla eski yazı ve dile hâkimiyeti en azından benim nazarımda kuşku duyulmayacak olan Halit Ziya dahi “müttehim”i “müttehem” manasında kullanabildiğine göre¹⁴ benim de bu kullanımım caizdir ve yanlış olarak görülmemelidir.

Şu hâliyle, yazarın en önemli bulduğum—ve cetveli haricinde yazısının ana metnine taşıdığı için muhtemelen yazarın kendisinin de en önemli bulduğu—ve anılan yazının iki sacayağını teşkil eden argümanları boşa düşmüş oluyor.

¹⁰ Altunhan, *op. cit.*

¹¹ *Ibid.*

¹² *Ibid.*

¹³ *Ibid.*

¹⁴ Metin içinde bağlantısını verdiğim Kubbealtı Lugatine müracaat ediniz.

BU YAZIYA AŐAĐIDAKİ ŞEKİLDE ATIF YAPILMASI ÖNERİLİR:

Cem Tecimer, "Şahap Altunhan'a Cevap", www.anayasa.gen.tr/tecimer-7-cevap.pdf (Yayın Tarihi: 29 Mart 2025).

(c) Cem Tecimer, 2025.

Bu Sayfa: www.anayasa.gen.tr/tecimer-7-cevap.pdf

Makalenin Yayın Tarihi: 29 Mart 2025

Ana Sayfa: www.anayasa.gen.tr

Editör: Kemal Güzler

Editörün Adresi: kgozler1@hotmail.com